

Nr 95.

Ankom till riksdagens kansli den 25 april 1919 kl. 1 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omreglering av folkskolinspektionsområdena samt löne- och pensionsreglering m. m. för folkskolinspektörer jämte en i ämnet väckt motion.

(2:a avd.)

I den till riksdagen den 9 januari 1919 avlåtna statsverkspropositionen har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln föreslagit riksdagen,

dels att, i avbidan på proposition angående lönerreglering för folkskolinspektörer samt omreglering av inspektionsområdena, beräkna för ändamålet en ökning av det på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till avlöning m. m. åt folkskolinspektörer å 157,000 kronor med 245,000 kronor (punkt 200);

dels ock att, i avbidan på proposition angående resekostnadsersättning åt folkskolinspektörer, beräkna för ändamålet en ökning av det på ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till resekostnadsersättning åt folkskolinspektörer å 149,000 kronor med 151,000 kronor (punkt 201).

Sedermera har Kungl. Maj:t i en den 11 mars 1919 till riksdagen avlåten, till statsutskottet hänvisad proposition, nr 232, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastik-ärenden för samma dag, föreslagit riksdagen att

dels besluta,

att avlöningen till folkskolinspektör skall från och med år 1920 utgöra 5,300 kronor, därav 3,500 kronor lön och 1,800 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, vardera å 500 kronor, dock att för folkskolinspektör, som av Kungl. Maj:t tillsatts genom förordnande på viss tid, lönen skall minskas med 200 kronor;

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 6 saml. 43 häft. (Nr 95—96.)

att ortstillägg därjämte skall utgå med 400 kronor till folkskolinspektör, vars inspektionsområde innefattar Stockholms stad, därest han är där bosatt, samt med 500 kronor till folkskolinspektör, vars inspektionsområde huvudsakligen är förlagt till Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län och som är där bosatt;

att arvodet till vikarierande folkskolinspektör skall, där Kungl. Maj:t ej i särskilt fall annorlunda förordnar, utgå med 4,300 kronor för kalenderår räknat;

att högsta pensionsunderlaget för folkskolinspektör skall utgöra 4,300 kronor; samt

att för expenser skall utgå till ordinarie och av Kungl. Maj:t förordnad folkskolinspektör ävensom till å ledig befattning vikarierande folkskolinspektör dels ersättning med 300 kronor för år, dels ock därutöver, så länge riksdagen för ändamålet beviljar medel, tilläggsersättning med 300 kronor för år, dock att folkskolinspektör, som är tjänstledig, skall av honom tillkommande ersättning och tilläggsersättning för expenser till sin vikarie avstå 300 kronor för år räknat, såvida icke Kungl. Maj:t i särskilt fall bestämmer, att han skall avstå högre belopp;

dels föreskriva, att för åtnjutande av de föreslagna avlöningsförmånerna skola gälla de villkor och bestämmelser, som i sådant hänseende äro stadgade i kungörelsen den 9 oktober 1914 (nr 255) angående avlöningsförmåner åt folkskolinspektörer m. m., dock med följande ändringar och tillägg:

att, därest statsanställd ordinarie befattningshavare i undervisningsväsendets tjänst, vilken befordras till folkskolinspektör, i sin föregående tjänst åtnjutit avlöning med högre belopp än folkskolinspektörs begynnelseavlöning, honom skola omedelbart tillgodoföras så många ålderstillägg såsom folkskolinspektör, att hans avlöning i sistnämnda befattning icke kommer att understiga hans avlöning i den förra tjänsten eller, om avlöningen i denna varit högre än folkskolinspektörs slutavlöning, befattningshavaren genast skall erhålla den högsta för folkskolinspektör stadgade avlöningen, varjämte, där sådan befattningshavare icke såsom folkskolinspektör erhåller högre avlöning än han i sin föregående tjänst uppburit, honom skall tillgodoräknas för uppflyttning i högre lönegrad såsom folkskolinspektör den tid, varunder han innehåft den föregående befattningen, efter det han i denna senast uppflyttades i högre lönegrad;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

att semester må, efter därom i varje särskilt fall gjord ansökan, kunna av skolöverstyrelsen medgivas folkskolinspektör intill högst en och en halv månad årligen och å tid, då sådant av överstyrelsen prövas kunna ske utan hinder för göromålen behöriga gång;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som förordnats att uppehålla befattningen;

dels förklara,

att en var, som med eller efter ingången av år 1920 tillträder befattning som folkskolinspektör, skall vara pliktig att underkasta sig nyssnämnda villkor och bestämmelser; samt

att de förutvarande ordinarie folkskolinspektörer, vilka icke före den 15 november 1919 anmäla, att de vilja underkasta sig de nya avlöningsbestämmelserna och därvid fästade villkor och förbehåll, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna vid dem enligt dittills gällande föreskrifter tillkommande avlöningsförmåner;

dels bestämma, att ordinarie folkskolinspektör skall tillhöra folkskol-lärarnas änke- och pupillkassa eller den anstalt för familjepensionering, som kan komma att ersätta denna, varvid som delaktighetsbelopp skall gälla lönen i högsta lönegraden; dock med rätt för den, som före tillträdet av inspektörsbefattningen är delägare i nämnda kassa med högre delaktighetsbelopp än det, som skulle tillkomma folkskolinspektör, att bibehållas vid det högre delaktighetsbeloppet, under villkor att han erlägger dels den mot det högre delaktighetsbeloppet svarande pensionsavgiften, dels därutöver en årlig tilläggsavgift, motsvarande det statsbidrag, som skulle utgå för skillnaden mellan folkskolinspektörs delaktighetsbelopp och det högre belopp, med vilket han är delaktig i kassan;

dels för anställande i ett från 34 till 52 ökat antal inspektionsområden av folkskolinspektörer med ovan angivna avlöningsförmåner och ersättning för expenser samt för bestridande av arvoden åt vikarierande folkskolinspektörer höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till avlöning m. m. åt folkskolinspektörer med 188,000 kronor eller från 157,000 kronor till 345,000 kronor;

dels till bestridande av tilläggsersättning för expenser åt folkskolinspektörer anvisa på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst 15,600 kronor;

dels ock höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till rese-kostnadsersättning åt folkskolinspektörer med 151,000 kronor eller från 149,000 kronor till 300,000 kronor.

Beträffande utredningen i ämnet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

I samband härmed har utskottet till behandling förehaft en inom andra kammaren av herr *W. Björck* väckt motion (nr 354), däri hemställts, att riksdagen, med ändring av vad Kungl. Maj:t i detta hänseende föreslagit, ville *dels* besluta, att avlöningen till folkskolinspektör skall från och med år 1920 utgöra 5,800 kronor, därav 3,900 kronor lön och 1,900 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, vardera å 500 kronor, dock att för folkskolinspektör, som av Kungl. Maj:t tillsatts genom förordnande på viss tid, lönen skall minskas med 200 kronor;

att arvodet till vikarierande folkskolinspektör skall, där Kungl. Maj:t ej i särskilt fall annorlunda förordnar, utgå med 4,800 kronor; samt

att högsta pensionsunderlaget för folkskolinspektör skall utgöra 4,600 kronor;

dels ock för anställande i ett från 34 till 52 ökat antal inspektionsområden av folkskolinspektörer med ovan angivna avlöningsförmåner och ersättning för expenser samt för bestridande av arvoden åt vikarierande folkskolinspektörer höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till avlöning m. m. åt folkskolinspektörer med 214,000 kronor eller från 157,000 kronor 371,000 kronor.

Utskottets
yttrande.

Då 1914 års senare riksdag fattade beslut angående folkskolinspektionens omreglering enligt Kungl. Maj:ts på folkundervisningskommitténs betänkande grundade förslag och beviljade medel för anställande av folkskolinspektörer inom 34 inspektionsområden, förklarade sig riksdagen, bland annat, för sin del icke vilja underlåta att framhålla, att vissa inspektionsområden syntes tilltagna väl stora. Riksdagen vidtog emellertid ingen ändring i berörda avseende. Om riksdagen också år 1914 synes hava velat giva uttryck åt den uppfattningen, att en ökning av antalet inspektionsområden i ett eller annat fall kunde anses befogad, har utskottet dock i avseende å det föreliggande förslaget ej kunnat undgå att ställa sig ganska tveksamt, då nu på den korta tiden av fem år en ökning av inspektionsområdenas antal med omkring 50 procent ansetts erforderlig. Då utskottet emellertid i trots av starka betänkligheter ansett sig böra förorda Kungl. Maj:ts förslag i berörda hänseende, har det skett företrädesvis med hänsyn till den betydande ökning i folkskolinspektörernas arbetsuppgifter, som blivit en följd av fjolårets riksdagsbeslut angående de obligatoriska fortsättningsskolorna.

På en mera ingående prövning av den utav Kungl. Maj:t föreslagna distriktsindelningen har utskottet icke kunnat inlåta sig. Utskottet utgår emellertid från, att vid den slutliga prövningen i ärendet, vilken bör ankomma på Kungl. Maj:t, sådana jämkningar komma att göras, som Kungl. Maj:t finner ändamålsenliga och ägnade att åstadkomma en så vitt möjligt rättvis och lämplig fördelning av inspektionsarbetet mellan olika områden. Härjämte förutsätter utskottet, att vid sagda prövning, i den mån så kan ske utan att olägenheter i andra avseenden uppkomma, större hänsyn än hittills tages till rikets administrativa indelning.

Vad så angår den föreslagna löne- och pensionsregleringen för folkskolinspektörerna, erbjuder densamma väsentliga förbättringar i förhållande till den av 1914 års senare riksdag fastställda lönestaten. Folkskolinspektörs avlöning har tillföre stått i viss relation till de avlöningsförmåner, som tillkomma lärare vid de allmänna läroverken och folkskolseminarierna. Efter det genom beslut av 1918 års lagtima riksdag ny lönereglering för sistberörda befattningshavare blivit genomförd, har den förutvarande relationen mellan dessas och folkskolinspektörernas löner blivit förryckt till de senares nackdel, och avser det nu föreliggande förslaget att vidtaga en rättelse härutinnan. Vad själva de föreslagna avlöningsförmånerna angår, finner utskottet desamma väl avvägda och vill förty tillstyrka desamma. Då vidare folkskolinspektörerna, enligt förslaget, skulle erhålla resekostnads- och traktamentsersättning efter tredje klassen i gällande resereglemente i stället för som nu är bestämt efter fjärde klassen, kan utskottet ej finna annat än att ifrågavarande befattningshavare bliva vid bifall till Kungl. Maj:ts förslag väl tillgodosedda. Herr Björcks ovanberörda motion anser sig utskottet följaktligen icke kunna förorda.

Vidkommande förslaget angående löne- och pensionsreglering i övrigt, har utskottet vid prövning av dess olika delar icke funnit anledning till erinran i annat hänseende, än att utskottet i fråga om ersättning för expenser velat framhålla, att sagda förmån ej böra vara att betrakta som en löneförbättring i egentlig mening, utan att utskottet förutsätter, att den föreslagna tilläggsersättningen varder i mån av dyrtidens tillbakagång åter minskad.

Förslaget angående resekostnadsersättning åt folkskolinspektörerna anser sig utskottet ävenledes böra förorda.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, med bifall till Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag och med avslag å herr Björcks ovanberörda motion, må

a) besluta,

att avlöningen till folkskolinspektör skall från och med år 1920 utgöra 5,300 kronor, därav 3,500 kronor lön och 1,800 kronor tjänstgöringspenningar, vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, vardera å 500 kronor, dock att för folkskolinspektör, som av Kungl. Maj:t tillsatts genom förordnande på viss tid, lönen skall minskas med 200 kronor;

att ortstillägg därjämte skall utgå med 400 kronor till folkskolinspektör, vars inspektionsområde innefattar Stockholms stad, därest han är där bosatt, samt med 500 kronor till folkskolinspektör, vars inspektionsområde huvudsakligen är förlagt till Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län och som är där bosatt;

att arvodet till vikarierande folkskolinspektör skall, där Kungl. Maj:t ej i särskilt fall annorlunda förordnar, utgå med 4,300 kronor för kalenderår räknat;

att högsta pensionsunderlaget för folkskolinspektör skall utgöra 4,300 kronor; samt

att för expenser skall utgå till ordinarie och av Kungl. Maj:t förordnad folkskolinspektör ävensom till å ledig befattning vikarierande folkskolinspektör dels ersättning med 300 kronor för år, dels ock därutöver, så länge riksdagen för ändamålet beviljar medel, tilläggsersättning med 300 kronor för år, dock att folkskolinspektör, som är tjänstledig, skall av honom tillkommande ersättning och tilläggsersättning för expenser till sin vikarie avstå 300 kronor för år räknat, så vida icke Kungl. Maj:t i särskilt fall bestämmer, att han skall avstå högre belopp;

b) föreskriva, att för åtnjutande av de föreslagna avlöningsförmånerna skola gälla de villkor och bestämmelser, som i sådant hänseende äro stadgade i kungörelsen den 9 oktober 1914 (nr 255) angående avlöningsförmåner åt folkskolinspektörer m. m., dock med följande ändringar och tillägg:

att, därest statsanställd ordinarie befattningshavare i undervisningsväsendets tjänst, vilken befordras till folkskolinspektör, i sin föregående tjänst åtnjutit avlöning med högre belopp än folkskolinspektörs begynnelseavlö-

ning, honom skola omedelbart tillgodoföras så många ålderstillägg såsom folkskolinspektör, att hans avlöning i sistnämnda befattning icke kommer att understiga hans avlöning i den förra tjänsten eller, om avlöningen i denna varit högre än folkskolinspektörs slutavlöning, befattningshavaren genast skall erhålla den högsta för folkskolinspektör stadgade avlöningen, varjämte, där sådan befattningshavare icke såsom folkskolinspektör erhåller högre avlöning än han i sin föregående tjänst uppburit, honom skall tillgodoräknas för uppflyttning i högre lönegrad såsom folkskolinspektör den tid, varunder han innehaft den föregående befattningen, efter det han i denna senast uppflyttades i högre lönegrad;

att likväl löntagare, som, då han intjänat stadgad tid för erhållande av löneförhöjning, redan uppnått den levnadsålder, vid vilken han enligt bestämmelserna i lagen angående civila tjänst innehavares rätt till pension är skyldig att från tjänsten avgå, icke må tillträda samma förhöjning;

att semester må, efter därom i varje särskilt fall gjord ansökan, kunna av skolöverstyrelsen medgivas folkskolinspektör intill högst en och en halv månad årligen och å tid, då sådant av överstyrelsen prövas kunna ske utan hinder för göromålens behöriga gång;

att tjänstgöringspenningar få uppbäras endast för den tid, befattningshavare verkligen tjänstgjort eller åtnjutit semester, men för den tid, han eljest varit från tjänstgöring befriad, skola utgå till den, som förordnats att uppehålla befattningen;

c) förklara,

att en var, som med eller efter ingången av år 1920 tillträder befattning som folkskolinspektör, skall vara pliktig att underkasta sig nyssnämnda villkor och bestämmelser; samt

att de förutvarande ordinarie folkskolinspektörer, vilka icke före den 15 november 1919 anmäla, att de vilja underkasta sig de nya avlöningsbestämmelserna och därvid fästa de villkor och förbehåll, och som icke lagligen kunna därtill förbindas, skola varda bibehållna

vid dem enligt dittills gällande föreskrifter tillkommande avlöningsförmåner;

d) bestämma, att ordinarie folkskolinspektör skall tillhöra folkskollärarnas änke- och pupillkassa eller den anstalt för familjepensionering, som kan komma att ersätta denna, varvid som delaktighetsbelopp skall gälla lönen i högsta lönegraden; dock med rätt för den, som före tillträdet av inspektörsbefattningen är delägare i nämnda kassa med högre delaktighetsbelopp än det, som skulle tillkomma folkskolinspektör, att bibehållas vid det högre delaktighetsbeloppet, under villkor att han erlägger dels den mot det högre delaktighetsbeloppet svarande pensionsavgiften, dels därutöver en årlig tilläggsavgift, motsvarande det statsbidrag, som skulle utgå för skillnaden mellan folkskolinspektörs delaktighetsbelopp och det högre belopp, med vilket han är delaktig i kassan;

e) för anställande i ett från 34 till 52 ökat antal inspektionsområden av folkskolinspektörer med ovan angivna avlöningsförmåner och ersättning för expenser samt för bestridande av arvoden åt vikarierande folkskolinspektörer höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till avlöning m. m. åt folkskolinspektörer med 188,000 kronor eller från 157,000 kronor till 345,000 kronor;

f) till bestridande av tilläggsersättning för expenser åt folkskolinspektörer anvisa på extra stat för år 1920 ett förslagsanslag, högst, 15,600 kronor;

g) höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till resekostnadsersättning åt folkskolinspektörer med 151,000 kronor eller från 149,000 kronor till 300,000 kronor.

Stockholm den 25 april 1919.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid föreståendes ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:
 från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius, C. J. G. Swartz, O. M. Strömberg, G. M. H. Ekelund, A. C. Lindblad, C. G. Ekman, H. G. W. Wrangel, A. Pers, J. L. Widell, E. A. Hallin, F. Berglund* och *N. Åkesson* samt
 från andra kammaren: herrar *J. B. Eriksson* i Grängesberg, *J. Olofsson, N. A. Nilsson* i Kabbarp, *A. Wiklund* i Brattfors, *J. Jönsson* i Revinge, *O. H:son Waldén, P. Nilsson* i Bonarp, *S. Bengtsson* i Norup, *P. A. Hansson* i Stockholm, *P. B. Nilsson* i Landeryd, *J. Erlansson* och *K. A. W. Björck*.

Reservation

av herrar *O. H. Waldén, S. Bengtsson* i Norup, *P. A. Hansson* i Stockholm och *K. A. W. Björck*, vilka ansett, att utskottet bort hemställa,

att riksdagen, i anledning av Kungl. Maj:ts ifråga-
 varande förslag och med bifall till herr Björcks ovan-
 berörda motion, må

a) besluta, att avlöningen till folkskolinspektör skall
 från och med år 1920 utgöra 5,800 kronor, därav 3,900
 kronor lön och 1,900 kronor tjänstgöringspenningar,
 vartill kunna komma två ålderstillägg till lönen, vart-
 dera å 500 kronor, dock att för folkskolinspektör, som
 av Kungl. Maj:t tillsatts genom förordnande på viss tid,
 lönen skall minskas med 200 kronor;

att ortstillägg därjämte skall utgå med 400 kronor
 till folkskolinspektör, vars inspektionsområde innefattar
 Stockholms stad, därest han är där bosatt, samt med
 500 kronor till folkskolinspektör, vars inspektionsom-
 råde huvudsakligen är förlagt till Jämtlands, Väster-
 bottens eller Norrbottens län och som är där bosatt;

att arvodet till vikarierande folkskolinspektör skall,
 där Kungl. Maj:t ej i särskilt fall annorlunda förordnar,
 utgå med 4,800 kronor;

att högsta pensionsunderlaget för folkskolinspektör
 skall utgöra 4,600 kronor; samt

att för expenser skall utgå till ordinarie och av
 Kungl. Maj:t förordnad folkskolinspektör ävensom till
 å ledig befattning vikarierande folkskolinspektör dels

ersättning med 300 kronor för år, dels ock därutöver, så länge riksdagen för ändamålet beviljar medel, tilläggsersättning med 300 kronor för år, dock att folkskolinspektör, som är tjänstledig, skall av honom tillkommande ersättning och tilläggsersättning för expenser till sin vikarie avstå 300 kronor för år räknat, så vida icke Kungl. Maj:t i särskilt fall bestämmer, att han skall avstå högre belopp;

b) — — — — — — — — — — — — — — — —

c) — — — — — — — — — — — — — — — —

d) — — — — — — — — — — — — — — — —

e) för anställande i ett från 34 till 52 ökat antal inspektionsområden av folkskolinspektörer med ovan angivna avlöningsförmåner och ersättning för expenser samt för bestridande av arvoden åt vikarierande folkskolinspektörer höja det å ordinarie stat uppförda förslagsanslaget till avlöning m. m. åt folkskolinspektörer med 214,000 kronor eller från 157,000 kronor till 371,000 kronor,

f) — — — — — — — — — — — — — — — —

g) — — — — — — — — — — — — — — — —
